

Titkári jelentés

Cserépy Nándor egyleti titkártól.

A „magyarországi Kárpát-egylet“ a mult évi augusztus hó 10-én Tátrafüreden megtartott első közgyűlésen alakult meg; mely alkalommal az egylet alapszabályai megállapítatván, azoknak alapján a választmány és a tisztviselők megválasztattak.

A választmány működését megkezdvén, a folyó évi február 22-én rendkívüli közgyűlés összehívását tartá szükségesnek, melyen a következő titkári jelentés olvastatott fel:

„Tisztelt közgyűlés!

A magyarországi Kárpát-egylet válságos időben alakult meg. Ugyanis a mult 1873-ik év, melyben az egyesülési és nyereszkeségi üzleti téren az önző és kapzsi moderné vált szédelgés a legnagyobb tetőpontra hágott, s az ennek folytán beállott általános pénzügyi calamitás — hazánkra is oly tetemes visszahatással volt — nem vala igen alkalmas új egyletek alapítására.

Hogy azonban a Kárpát-egylet kezdeményezői mind ennek dacára — habár nem minden aggály, de mégis elfogultság nélkül foghattak az alapítás munkájához, — ennek oka abban rejlik, miszerint ezen egylet célja nemcsak hogy minden önzést és anyagi haszonlesést kizár, sőt ellenkezőleg a szellemi munkásságon kívül még némi anyagi áldozatot is kíván tagjaitól. S hogy az egylet eszméje nem volt cél- és időszerűtlen, ez a legfényesebben igazolva van azon már bizton constatálható élénk érdekltség által, mely az egylet iránt nemcsak a hazai közönség, hanem legfelsőbb körökben, sőt hazánk határain túl is — már eddig is oly melegen nyilvánult.

És itt különösen ki kell emelnem azon az egylet megszilárdulása és jövődő felvirágzására biztos és buzdító jelnek tekinthető örvendetes körülményt, miszerint egyletünket ő Felsége legkegyelmesebb királyunk 100, — ő Felsége legkegyelmesebb királynénk 50, és ő Felsége Rudolf koronahercegünk szintén 50 frttal magánpénztáraiból megajándékozni kegyeskedtek, mely legfelsőbb kegyadományokért az egylet hálás köszönetét külön feliratokban kifejezni a választmány kötelességének tartotta.

József főherceg ő Fensége pedig az egylet nevében felterjesztett felíratra azon kegyes válaszszaal örvendeztette meg az egyletet: miszerint a jelen évben ő Fensége a központi Kárpátokba több kirándulást tenni szándékozván, a Kárpát-egylet eddigi működéséről magas meggyőződése szerinti nyilatkozatát személyesen fogja az egylettel tudatni.

A mai napig belépett egyleti tagok száma 425-től térszen, a kik közül az évi tagsági dijnak részint 50, részint 20 frtnyi összeg lefizetésével a következő tisztelt tag urak léptek az alapító tagok sorába, u. m.: 1. Andrassy Szapary Adéle grófnő, 2. Csaky Albin gróf és főispán, 3. Doms József kir. tanácsos Ratiborban, 4. Görgey Gusztáv, 5. Galgon Mihály, 6. Okolicsányi Kálmán, 7. Remetei Sebastiany Fri-gyes, 8. Somsich Pál, 9. Schwarz Pál, 10. Salamon Attila, 11. Szilágyi Virgil, 12. Schlosser Berci, 13. Teöreök István, 14. Türsch Nándor, 15. Zichy Rezső gróf, 16. Zichy Ödön gróf.

Az egylet jelenlegi vagyona áll az alapszabályok IV. pontja értelmében fel nem használható tőkében . . . 721.95

felhasználható tőkében 1351.—

összesen . . . 2072.95

összegeből, mely a készmárki banknál van 7% kamat mellett elhelyezve.

Mint az egylet jövendő gyarapodása és felvirágzásának egyik lényeges biztosítékát, kiemelendőnek tartom továbbá azon örvendetes körülményt, miszerint a tátrafüredi vendégek egylete az 1873-ik évi augusztus hó 20-án Zsedényi Ede úr elnökle alatt tartott közgyűlésökben az igen tisztelt elnök úr indítványa folytán elhatározta: miszerint a fürdő vendégek által fizetendő gyógydíjak $\frac{1}{3}$ része „a Kárpát-egyletnek mint a fürdő emelésére leghivatottabb faktornak“ évenként rendelkezésére bocsáttassék; minek folytán nemcsak az azon évi, hanem még visszahatólag a mult 1872-ki évből felmaradt gyógydíjnak is $\frac{1}{3}$ részét 75 frt 25 krban az egy-letnek azonnal meg is küldte, később az 1873-ki gyógydíjnak egyharmada 166 frt szintén megküldetvén.

Ha már a tátrafüredi vendégek egylete a Kárpát-egy-letet fentebb jelzett határozata szerint a „fürdő emelésére leghivatottabb faktornak“ tekinti, miután a Kárpát-egylet, a mint ennek már a mult évi augusztus 10-én tartott alakuló közgyűlésen felolvasott ideiglenes titkári jelentés is oly élénk kifejezést adott: viszont a tátrafüredi fürdőt a Kárpát-egylet jövőjének legbiztosabb támpontjául tekinti, a midőn a fürdői vendégek egyletének fentjelzett határozatát mint a kölcsö-nösen elismert egymásra utaltatás első tényleges mozzanatát

a legmelegebben üdvözli, ezen nemeskeblű intézkedésért köszönetét egy a vendég-egylet fent tisztelt elnökéhez intézendő átiratban már választmányilag elhatározván, ezen határozat a közgyűlési jegyzőkönyvbe is felveendő volna.

Mint egyik szintén örvendetes mozzanat jelezhető még, hogy a külhoni hasonnemű egyletek — mint az Alpes-egylet, a Touristák egylete és a galicziai zerge- és Mormota véd-egylet — a Kárpát-egylet iránt már is a legélénkebb érdekeltséget tanusítják, és több jeles, és szakbeli külföldi író egyletünkkel már szellemi érintkezésbe és annak tagjai közé lépett.

Továbbá felemlitendőnek tartom, hogy Divald Károly eperjesi fényképész úr és egyleti tag, a központi Kárpátok legregényesebb tájairól felvett, több mint 40 dból álló albumának egy példányát az egyletnek ajándékozván, ezen nemeskeblű tetteért nékie az egylet névében köszönetet szavazni indítványozom.

Végre köteleességemnek tartom az egylet kebelében felmerült azon lényes változást jelezni: hogy az egylet érdemes és köztiszteltben álló elnöke Görgey Gusztáv úr az egylet első alelnöke Payer Hugó úrhoz f. é. január 5-ről kelt átiratában felhozott azon indokból, hogy miután a Kárpát-egylet minden érdekeltség és részvét mellett, mely irányában már eddig is nyilvánult, csak akkor fog feladatának megfelelni és sikerdúsan működni: ha végrehajtó közegeinek egy helyeni központosítása mellett egyöntetű és az ügykezelést könnyen áttekinthető vezénylettel bírand, a mit neki az egylet székhelyétől távoli lakása miatt teljesíteni nem lehet, elnöki hivataláról leköszönt; s minthogy ebbeli szándokát az első alelnök úr által a választmány nevében is hozzá intézett felhívás után is megváltoztatni hajlandó nem vala, az egylet vezényletét Payer Hugo 1-ső alelnök úr vevé át. S ámbár a volt igen tisztelt elnök úrnak leköszönése feletti sajnálatát a választmány jegyzőkönyvileg is kifejezni és a volt elnök úrnak az egylet érdekei előmozdításánál szerzett nagy érdemeiért az egylet ügyeinek buzgó és szakavatott vezényleteért, és tisztársai s a választmány tagjai iránt tanúsított lekötelező modora és szívélyes jóindulataért — őszinte köszönetet nyilvánítani már is elhatározta; mind a mellett mind ezt a jelen közgyűlés jegyzőkönyvébe felvétetni s a köszönő iratot a közgyűlés nevében is megküldeni indítványozom.

A fent elősoroltakban az egyesület megalakulásától óta mai napig felmerült főbbmozzanatok kiemelve lévén: hátra van még, hogy a választmány eddigi működését főbb vonásokban ecseteljem.

A múlt évi augusztus 10-én Tátrafüreden tartott alakuló közgyűlés azon határozatot mondván ki: hogy miután az egyesületi tagok szaporodása még csak ezután várható, az egyesület anyagi és szellemi érdekeibe vágó nagyobb mérvű intézkedések tétele pedig leginkább a begyűjtendő pénzüsszeg mennyiségétől függ, annál fogva az aziránti határozathozatal: vajjon az egyesület szellemi és anyagi érdekei előmozdítása végett már a jövő évi rendes közgyűlésig tétessék e eredményt eszközöző intézkedés, és ha igen, mely irányban és mily mérvben? egy későbbi rendkívüli közgyűlésre halasztatott, egyszersmind a módosított egyesületi alapszabályoknak megerősítés végettí felterjesztésével a választmány megbízatván.

Ennek alapján a választmány az alapszabályokat a tett módosítások szerint átdolgozván — miután a belügyminiszteriumtól megerősítve visszaérkeztek volna azok, a m. e. október 12-én tartott választmányi ülés határozatából magyar és német szöveggel 300 példányban kinyomattak. Továbbá ugyanezen ülésben, miután a választmány az alakuló közgyűlés fentebb jelzett általános elvi határozata alapján azon meggyőződésre jutott, hogy az egyesület iránti érdekeltség nagyobb mérvbeni ébresztése és előmozdítása végett célszerűnek és indokoltnak mutatkozik, miszerint az egyesület a f. é. augusztusi rendes közgyűlésnek úgy szellemi, mint anyagi tekintetben már némi positiv eredményt mutasson fel; e tekintetben a jelen rendkívüli közgyűlés elébe terjesztendő következő határozatokat hozott:

Hogy az egyesület szellemi működését egy évkönyv kiadásával kezdje meg, mely már a jövő évi rendes közgyűlés előtt minden egyesületi tagnak kezéhez szolgáltatassék s azonkívül bizonyos számban és meghatározott ár szerint a hazai és külföldi közönség részére is megszerezhetővé tétessék. Annak szerkesztésével Payer Hugó alelnök, Cserépi Nándor titkár és Döller Antal pénztárnok urak bizattak meg.

Az anyagi intézkedést illetőleg pedig tekintetbe véve a különböző vidékek érdekeit: a smekszi fürdőtől a felkai tóhoz vezető út azon részének kijavítására, mely az ugynevezet „Kreuzhübel“-től kezdve felfelé terjed, 200 frtnyi összeg fordíttassék.

A kolbachi völgyben már fennálló, de elhanyagolt álla-

potban levő menháznak célszerű kijavitása és berendezésére szinte 200 frtnyi összeg fordíttassék.

A késmárki határban fekvő „Zöldtó“ mellett felépítendő menház építési költségeinek fedezésére szinte 200 frtnyi összeg fordíttassék.

A lipótmezei választmányi tagoknak ugyancsak 200 frtnyi összeg oly utasítással volna rendelkezésére bocsátandó: hogy ezen összeget főképen az igen látogatott „Csorbai tó“ vidéke javára használják fel, és egyrészt oda törekedjenek, hogy a közjó érdekében áldozat-hozatalra mindig kész Szentiványi József urat mint tulajdonost, a ki a csorbai tó mellett felépített menházát, a látogatók számára magyar vendégszeretettel már eddig is átengedte; — ezen menházába legalább július és augusztus hónapokra egy oly felügyelőt, ha szükség egyleti segélyezés mellett állítani sziveskednék, a ki a látogatókat egyszerű élelmezési cikkekkel és italokkal kiszabott árak mellett ellátni képes lenne; más részt pedig, hogy a „hochwaldi“ állomáshoz közelfekvő egyik legalkalmasb helységben egy ügynök neveztessek ki, a ki által a hegyi utazók számára a szükséges vezetők, hāti lovak vagy fuvarosok a hochwaldi állomáshoz megrendelhetők lennének. Továbbá az azon kárpáti vidékre megkívántató ügyes és megbízható egyleti vezetőket is felfogadnák.

Ezenkívül a választmány még 2 ülést tartott u. m.: m. é. december 12-én és a f. é. január hó 24-én, melyeknek főbb tárgyai következőkben jelezhetők:

A kárpáti literatura bibliographiájának Payer Hugó alelnök úr által elvállalt összeállításához megkívántató adatok megküldése végett a hazai és külföldi több tudományos intézetekhez megkeresés intéztetvén, ennek folytán a krakói physiographiai társulat 8 kötetnyi közleményét ajándékozá az egyletnek, a melyekből kitűnik, hogy a lengyel szaktudósok sokat foglalkoztak a Kárpátokkal, melynek eredményei már a gyakorlati téren is észlelhetők, miután gácsországi társulatok a Kárpátok magyarországi részén már is négy helyen u. m. a menguszfalvi és kolbachi völgyben és a belai és landoki határban granit és mármorbányák kizsákmányolását kezdték meg.

Továbbá a helybeli evang. Lyceum egy kárpáti muzeumnak a Kárpát-egyletteli közös felállítása végett megkeresettvén, arra azon kedvező válasz érkezett, miszerint a lyceum természetrajzi muzeumába a belépés a közönségnek megengedett; hogy a Kárpátokban található, s a lyceum birtokában levő állatok, növények és ásványok egyes példányai külön szekrényben fognak felállíttatni s idővel kiegészíttetni,

melynek kivitelével Koller Károly tanár úr bizatott meg; s hogy a lyceum a Kárpát-egylet segélyezését és e részbeni támogatását szívesen fogadja.

Ennek kapcsában megemlítendőnek vélem azt is, hogy a Kárpát-egylet a magyar nemzeti múzeumnak is már némi szolgálatot tett az által, hogy egy 86 font súlyú ritkaszepségű zergebakot, melyet egy késmárki ügyes vadász a Kárpátokban mult ősszel őzvadászat alkalmával ejtett el, — a választmány megszerezvén és kitömetvén — azt a magyar nemzeti múzeumnak ajándékozta, mely ajándék Pulszky Ferencz, muzeumi igazgató úr által köszönettel fogadtatván, az Pestre már el is szállított.

A Kárpát különböző vidékei szerint a megkívántató kalauzok és vezetők összeírása elrendeltetett és annak fogadtatására több illető vidéki tag urak felkértek.

Végre a pénztári számadás egy a választmány által kiküldött bizottság által megvizsgáltatván, az pontosnak és helyesnek találtatott.

Tisztelt közgyűlés! Ha e jelentésem elején jelzett válságos időszakot, melyben az egylet megalakult s általában azt, hogy minden kezdet nehéz, figyelembe vesszük: úgy az egylet megalakulása óta lefolyt rövid hat hónapi idő alatt elért, fentebb kimutatott eredményeket csak is örvendeteknek s a Kárpát-egylet jövőjére nézve kedvező jelnek kell tekintenünk; s habár még a célnak, melyet a Kárpát-egylet maga elébe tűzött elérésétől messze vagyunk: mindamellett ha az egylet iránti érdekeltség és pártolás a közönségnél gyarapodand, az egylet vezérletére hivatott közegeknél pedig a nem csekély fáradsággal járó folytonos munkásság és buzgóság meg nem lankadand; úgy hiszem, hogy a kitűzött cél el fog éretni.

Ezen titkári jelentés helyeslő tetszéssel fogadtatván, a rendkívüli közgyűlés következő határozatokat hozott:

1-szor. A lelépett elnök urnak az egylet érdekében sikerdús működéseért köszönet szavaztatván, az elnöki állomás betöltése az 1874-ik évi augusztus 2-án Tátrafüreden megtartandó rendes évi közgyűlésre halasztatott; az egylet ügyeinek addigi vezérletével az alapszabályok értelmében az egyletnek első alelnöke Payer Hugó ur bizatván meg.

2-szor. A választmány által tervezett évkönyvek ma-

gyar és német nyelvbeni kiadása elhatározatván, annak nyomtatási költségeire 300 frt. utalványoztatott.

3-szor. A tátrafüredi vendégek egyletének a titkári jelentésben jelzett nemeskeblü intézkedéseért, továbbá a lipót-megyei választmányi tag uraknak, úgy szinte Rowland Vilmos árva kincstári uradalmi főerdész urnak, és Tüersch Nándor urnak Budapesten az egylet érdekei előmozdításában kifejtett buzgó tevékenységükért, és Divald Károly fényképész urnak becses ajándokaért elismerő köszönet szavaztatván az jegyzőkönyvileg is felvétetni határoztatott.

4-szer. A Galicziában alakulóban levő „Tátra-egylet“ e rendkívüli közgyűlésünkön már egy küldötte által — Pawliczky Pál nyug. kapitány ur személyében képviseltetvén magát, a szomszéd egylet küldöttje egyletünk részéről a legszívélyesebb szomszédi és rokon barátság érzelmeivel üdvözlöttn, a tisztelt küldött ur azon felhívása folytán, hogy az általok a Tátra egyik legregényesebb és leglátogatottabb táján az úgy nevezett „Halastó és tengerszem“ mellett a magyar és gácsországi közös határon már ez év folytán felépíttetni tervezett célszerű és csinos menház költségeihez mi is járulnánk némi segélylyel; a szomszédi és rokonbaráti felhívás élénk tetszéssel fogadása mellett elhatároztatott: hogy egyletünk ezen építkezéshez 4—500 frttal járuljon; a kivitel megítélése és a fentebbi összegnek kiszolgáltatása a választmányra bízván.

5-ször. Az előbbi pontban megszavazott kiadás folytán a kolbachi völgyben és a zöldtő mellett tervezett építkezések egyelőre mellőztetvén, a csorbai tó tájáni célszerű javításokra, melyeknek foganatosítása a lipóti választmányi tagokra bízott 200 frt és a felkai völgybe vezető utnak kijavítására szinte 200 frtnyi összeg engedélyeztetett.

Egyébiránt a választmánynak a titkári jelentésben jelzett eddigi működése és tett intézkedései helyesítő elismeréssel jóváhagyattak.

A rendkívüli közgyűlés után a választmány által teendő intézkedések és az egylet kebelében felmerülendő lényeges mozzanatok a folyó augusztus 2-án Tátrafüreden megtartandó évi rendes közgyűlésen fogván előadatni; jelen vázlatomat annak kijelentésével zárom be: hogy miután ezen évi rendes közgyűlésen az elnöki s több hivatali állomások betöltése mellett, az egylet megszilárdulását, további fejlesztését s jövő működési irányának úgy intensív mint extensív szempontból megjelölését tárgyazó lényeges intézkedések kell hogy téteszenek; igen óhajtható, miszerint a t. c. egyleti tagok erre minél számosabban megjelenjenek.